

Spørsmål til Stortings-kandidatene.

Det er viktig å ta vare på matjorda for å kunne øke norsk matberedskap og selvforsyning. I Vestfold har vi et ekstra stort ansvar, da jorda i vårt fylke er av en kvalitet som gjør at vi kan produsere matkorn, grønnsaker, poteter og frukt og bær. Dette er produkter som kan puttes «rett i munnen» og ikke trenger å foredles gjennom dyr.

- Hvordan vil du og ditt parti bidra til å styrke Vestfolds og norsk matvareberedskap og selvforsyning?
- I dagens jordverndebatt er det dyrket mark som har klart størst fokus. Den dyrkbare jorda er også viktig. Den er vår mulighet for å erstatte dyrket mark som blir bygd ned, og til å øke selvforsyningen i dag og for framtidige generasjoner. Hvordan mener du og ditt parti at denne ressursen best kan tas vare på framover?

Her er svarene fra de partiene som har svart:

Arbeiderpartiet, Truls Vasvik og Maria Aasen-Svendsrud

Tusen takk for viktige spørsmål! Arbeiderpartiet deler deres engasjement for å ta vare på matjorda vår. Norge skal ha god beredskap og høy selvforsyning, og da er jordvern en nøkkel.

1. Styrking av matvareberedskap og selvforsyning Arbeiderpartiet vil styrke norsk matberedskap gjennom blant annet disse hovedgrepene:

- Vi vil ta bedre vare på matjorda, særlig i områder som Vestfold der kvaliteten er helt unik. Her produseres viktige korn, grønnsaker og frukt som er avgjørende for at vi skal ha mat «rett i munnen».
- Vi vil styrke landbruket økonomisk, slik at det blir mer attraktivt å produsere mat i hele landet. Økt inntekt i landbruket er nødvendig for å sikre rekruttering og investering i framtida.
- Vi vil bygge opp beredskapslagre av korn og styrke verdikjedene, slik at vi er mindre sårbare i en urolig verden.
- Det er også nå lagt inn et ekstra fokus på å produsere mer grønt, dette så vi kom som et tydelig signal i jordbruksoppgjøret i våres, samt i planen for økt selvforsyning. Dette treffer direkte inn hos oss i Vestfold.

2. Ivaretagelse av dyrkbar jord

Arbeiderpartiet er tydelige på at det ikke bare er dagens dyrkede arealer som må beskyttes – også dyrkbar jord må forvaltes med langsiktighet. Det er vår sikkerhetsventil for å øke produksjonen når det trengs.

- Vi vil føre en streng arealpolitikk der både dyrket og dyrkbar jord regnes som viktige ressurser, og nedbygging skal være siste utvei.
- Vi vil styrke planleggingen i kommunene, slik at jordvern får større vekt når arealplaner utarbeides.
- Vi vil legge til rette for nydyrking der det er bærekraftig, og samtidig sørge for at vi ikke ødelegger andre viktige naturverdier.

For Arbeiderpartiet er matberedskap og jordvern ikke bare en landbrukspolitikk, men en del av samfunnssikkerheten vår. Vestfold har et særskilt ansvar med den fantastiske jorda vi har her, og vi vil gjøre vårt for at den skal tas vare på – for både dagens og framtidens generasjoner.

Høyre, Erlend Larsen

Vi er nok ikke helt enige med politikken dere har tillagt oss i partioversikten.

Jordvern er integrert i vår arealpolitikk gjennom fortetting på allerede bygde arealer, bedre kunnskapsgrunnlag og sterkere verktøy for kommunene. Vi lover ikke konkrete nedbyggingstall i programmet, men linjen vår er klar: bruk opp grått areal før natur- og matjord bygges ned.

Vi vil øke norsk selvforsyning, spesielt ved å styrke norsk planteproduksjon (korn, frukt, bær, grønnsaker) og gjøre landbruket mer lønnsomt, innovativt og markedsrettet.

Spm 1:

Vi vil øke selvforsyningen og styrke matvareberedskapen ved å løfte norsk planteproduksjon (korn, frukt, bær, grønnsaker), øke andelen husdyr på beite- og gressfor, forbedre beredskapen i hele verdikjeden og gi bønder bedre rammer for lønnsom produksjon. Dette treffer Vestfold direkte – et av landets viktigste korn- og grøntfylker.

Vi vil legge til rette for mindre, lokale anlegg for spredt lagring av korn på gårdsbruk. Vi vil også sikre tilstrekkelig bunkringskapasitet i hele landet, i tillegg til å utarbeide en plan for lagring av nødvendige innsatsfaktorer.

Spm 2:

Vi vil skjerme dyrkbar jord ved å bygge mer på allerede utbygde arealer i stedet for å ta i bruk nye naturområder. Vi vil også ha bedre oversikt gjennom natur- og arealregnskap som gjør omdisponering av dyrkbar jord mer transparent og etterprøvbart i kommunale planer. Mer presise kart og bedre KU-krav synliggjør konsekvensene av å bygge ned dyrkbar jord tidlig i planprosesser.

Senterpartiet, Kathrine Kleveland

Vestfold har noe av den mest verdifulle matjorda i landet, og det gir oss et særlig ansvar. Senterpartiet har en troverdig politikk for å øke norsk matproduksjon og sjølforsyning – og vi har vist det i praksis hver gang vi har hatt ansvar i regjering. Vi har levert solide jordbruksoppgjør fordi vi mener det er viktig å prioritere bedre økonomi i landbruket, og fordi vi vil at det skal være mulig å leve av å produsere mat i Norge.

Nylig lanserte vi «Matløftet 2030», som er vår helhetlige plan for å styrke norsk matproduksjon, økt selvforsyning og beredskap. Her slår vi fast at matproduksjon er like viktig som forsvar og helse – det handler om nasjonal trygghet.

Vi mener følgende står sentralt i dette arbeidet:

- Fortsette arbeidet med å styrke bondens økonomi og inntekt, slik at matproduksjon blir lønnsomt og attraktivt – og for å sikre rekruttering til næringen.
- Jobbe for gode velferdsordninger for bonden, slik at flere vil bli i jordbruket og at nye kommer til.
- Etablere beredskapslagre for matkorn, såkorn og såfrø.
- Satse på teknologi og klimatilpasning, slik at vi kan produsere mer mat på en bærekraftig måte.
- Jobbe aktivt for å nå jordvernsmålet.
- Styrke tollvernet, slik at norskprodusert mat får gode konkurransevilkår.
- Fremme norsk mat i offentlige innkjøp, og utvide merkeordninger som «Nyt Norge». Vi vil ha større vekt på beredskap i lov om offentlige anskaffelser.

Senterpartiet har denne stortingsperioden vært fremste pådriver i arbeidet med å skjerpe jordvernmålene nasjonalt, og vi vil fortsette å være en vaktbikkje for matjorda.

2. Hvordan mener du og ditt parti at dyrkbar jord best kan tas vare på framover?

Senterpartiet mener at både dyrket og dyrkbar jord er nasjonale ressurser som må forvaltes med langsiktighet og respekt.

Dyrkbar jord er vår reserve for framtida – og den må ikke sees på som et areal i «ventemodus» for utbygging. Nydyrking er ikke gammeldags – det må rett og slett bli moderne igjen.

Eksempelvis gjør det vondt å se hvordan verdifulle jordbruksarealer i Danmark bygges ned med solcelleanlegg eller tas tilbake til skog. Vi må ikke gjøre samme feil her hjemme. Dyrkbare områder må beskyttes og brukes til matproduksjon – ikke bygges ned.

Denne stortingsperioden har Senterpartiet, når vi satt i regjering, jobbet frem en styrket jordvernstrategi, og vi ser at arbeidet virker. Vi må derfor fortsette å holde fanen høyt. Senest denne våren fremmet vi et omfattende representantforslag i Stortinget med konkrete tiltak for å styrke jordvernet ytterligere. Blant forslagene vil jeg nevne:

- Lovfesting av varig vern av matjord, med nasjonal forrang i arealforvaltningen.
- Forbud mot opsjonsavtaler på matjord, som undergraver lokaldemokratiet og legger press på arealene.
- Nasjonal tilbakeføringsplan for dyrka mark som er avsatt til utbygging.
- Krav om kommunale matjordplaner, som sikrer kvalitet og produksjonsevne.
- Økonomiske virkemidler til nydyrking, drenering og klimatilpasning, slik at vi kan ta i bruk mer jord og redusere klimaskader.

Vi vil også sikre at det nydyrkes minst like mye jord som bygges ned, og at jordvern hensyn får høyeste prioritet i pressområder og samferdselsprosjekter.

Vi fikk dessverre ikke flertall for disse forslagene i denne omgangen, men vi gir oss ikke og vil fortsette dette arbeidet i neste stortingsperiode.

Fremskrittspartiet, Morten Stordalen og Bjørn-Kristian Svendsrud

1. FrP er opptatt av matvareberedskap og vil derfor ha en modell der korn og mat kan lagres desentralisert på gårdene lokalt. Dette er en sikrere og mer robust ordning enn å ha noen få store sentrallagre som vil være svært sårbart ved en eventuell krisesituasjon. Dette vil betinge at kostnader knyttet til slike lagre må kompenseres da det naturligvis ikke er hverken økonomi eller kapasitet innenfor dagens landbruk.

2. FrP vil alltid veie jordvern opp mot hva som skal bygges. Vi vil fortrinnsvis at det skal bygges utenfor dyrket mark og også være forsiktig med å bygge ned dyrkbar mark. Dette mener vi at vi også har vist i praksis i Vestfold.

Miljøpartiet De Grønne, Julie Estdahl Stuestøl

1) Selvforsyning er et viktig mål i MDGs politikk, spesielt i en verden preget av geopolitisk uro og klimaendringer. Vi har som mål å øke andelen mat produsert på norske ressurser til 60 prosent, noe som vil bidra til en mer robust og selvforsynt nasjon. Her er noen av våre tiltak for å styrke Vestfolds og norsk matvareberedskap og selvforsyning:

- Føre en jordbrukspolitikk som ivaretar langsiktige og bærekraftige løsninger, gir lønnsomhet til flere bønder, tetter inntektsgapet og gjør det attraktivt å produsere mat.
- Prioritere dyrking av grønnsaker, korn, belgvekster, sopp, frukt og bær, og oppmuntre til et mer plantebasert kosthold.
- Styrking av lokal matproduksjon og produsere mest mulig mat basert på norske ressurser.
- Fremskynde kartleggingen av jordkvaliteter som gir kunnskap om dyrkingspotensial for ulike avlinger.
- Fremme jordbruk som bygger opp jordressursene, slipper ut minst mulig klimagasser, binder karbon og øker naturmangfoldet.
- Vri jordbrukspolitikken fra produksjonsstøtte til arealstøtte og kulturlandskapspleie.
- Reduksjon av importavhengighet ved å innføre toll på soya og stimulere til økt bruk av norskproduserte proteinråvarer. Tollvernet skal sikre større tilgang til norskproduserte grønnsaker, frukt og bær i markedet i en lengre sesong.
- At kjøtt- og melkeproduksjon utelukkende skal være basert på bruk av lokale beiteressurser og innenlands kraftfôrproduksjon.
- Innrette regelverket rundt driveplikt og produksjonstilskudd slik at potensialet for produksjon av korn, gras, poteter, frukt og grønnsaker blir bedre utnyttet over hele landet.
- Øke antall bruk i drift
- Inføre ordninger som gjør det enklere å komme inn i landbruket, særlig for unge, og etablere lokale produsentmiljøer og arbeidsfellesskap.

- At bo- og driveplikten må skjerpes inn, slik at landbruksareal over hele landet er i bruk og at landbruket bidrar til bærekraftige lokalsamfunn.
- Øke tilskuddet til små og mellomstore grøntprodusenter. Tilskudd skal også gis ved bruk av areal som ikke er registrert som jordbruksareal.
- Styrke konkurranselovgivningen i dagligvarebransjen for å sikre et robust matmarked som gir bønder enklere tilgang for til kundene.
- Utvide mottaksplikt for grønt-, sopp-, bær- og fruktnæringen gjennom samvirkeordning slik at norske varer blir tilgjengelig på markedet i alle regioner.
- At staten må bidra med finansieringsordninger til foredlingsvirksomheter for lokale råvarer, som møller, meieri, slakteri og grøntdistribusjon.

2) MDG vil gi matjorden langt strengere nasjonalt vern ved at vern av matjord er førende for all areal- og transportplanlegging, at dispensasjoner fra jordvern kun kan gis av nasjonal planmyndighet, og ved at måltallet for nedbygging blir rettslig bindende for arealpolitikken. Vi ser at kommunene ikke følger opp statens og egne mål for vern og dyrka og dyrkbar mark godt nok, og vil styrke statsforvalterens myndighet og kapasitet til å følge opp jordvern, slik at vi stanser den utviklingen vi ser i Vestfold og i hele landet med at verdifull dyrka og dyrkbar mark bygges ned og reguleres til bolig og næring.

Kristelig Folkeparti, Christian Bredvei Gusland

1. KrF vil:
 - Sikre et velfungerende importvern som bidrar til høynorsk matproduksjon.
 - Videreføre samvirkebaserte markedsordninger med henteplikt av blant annet dyr, melk og egg, og årlige jordbruksforhandlinger.
 - Styrke bondens posisjon i verdikjeden for mat.
 - Gjøre det lettere for unge å ta over gårdene gjennom gode låneordninger
2. KrF vil:
 - At det juridiske vernet av matjord styrkes, med en svært høy terskel for nedbygging av all matjord, både dyrket og dyrkbar.
 - At årlig omdisponering av dyrket jord skal ned til 2000 dekar årlig.
 - At kompenserende tiltak alltid gjennomføres når matjord planlegges nedbygd.

Venstre, Camilla Bilstad Johannessen

Tusen takk for viktige spørsmål om hvordan vi kan styrke norsk matvareberedskap, selvforsyning og ta bedre vare på både dyrket og dyrkbar jord. Dette er spørsmål Venstre er svært opptatt av, både nasjonalt og her i Vestfold.

Matvareberedskap og selvforsyning

Venstre vil styrke norsk matvareberedskap gjennom en helhetlig matsystem-politikk som binder sammen folkehelse, klima, natur og matproduksjon. Vi ønsker å øke selvforsyningsgraden ved å:

- doble produksjonen av frukt og grønt innen 2030,
- legge til rette for mer plantebasert matproduksjon,
- sikre minst 10 % økologisk areal og produksjon,
- Vri landbruksstøtten over til mer plantebasert og miljøvennlig produksjon
- Den økonomiske støtten til jordbruket må være innrettet på en bærekraftig måte som stimulerer til miljøvennlige driftsformer, god dyrevelferd, å ta vare på kulturlandskapet, redusere klimagassutslipp og bruk av jordbruksressursene over hele landet.
- Lage en stortingsmelding om fremtidens matsystemer der folkehelse, klima, natur og Norges matproduksjon både til lands og til havs blir satt i sammenheng.
- satse på teknologi og smartere driftsformer som gjør landbruket mer bærekraftig. Vestfold har sterke teknologi-bedrifter, hvorav flere innenfor agri-tech som vil være et viktig verktøy for god jordbearbeiding og mest mulig hensiktsmessig drift.
- stimulere lokal og kortreist matproduksjon, og åpne for at flere lokale produsenter får levere til offentlige innkjøp.
- Arbeide systematisk for god jordhelse, slik at vi tar vare på jorda for kommende generasjoner.

Venstre i Vestfold har deltatt aktivt i arbeidet med ny regional næringsstrategi for mat og skog i Vestfold. Vi støtter planens mål og tiltak m.m.

[Ny regional næringsstrategi for mat og skog i Vestfold | Statsforvalteren i Vestfold og Telemark](#)

\

Vi mener matsikkerhet må være en overordnet målsetting for norsk landbrukspolitik. Derfor vil vi også utvikle en nordisk plan for matberedskap og forsyning, og legge til rette for desentraliserte løsninger for lagring av korn og matvarer på gårdsbruk. Slik kan vi bygge en mer robust beredskap som tåler kriser bedre.

Dyrket og dyrkbar jord

I dag bygges det fortsatt ned for mye matjord. Venstre vil ha et sterkt jordvern, og vi mener nedbygging bare kan tillates dersom samfunnsnyttene er svært stor, utnyttelsen av arealet høy, og det ikke finnes reelle alternativer. Dette har Vestfold Venstre vært tydelige på i mange år. I arbeidet med rullering av Vestfold-kommunenes arealplaner og nye regionale planer for Vestfold, blant annet RPBA, vil Venstre sørge for et sterkt jordvern.

Vi deler Jordvern Vestfolds bekymring for at dyrkbar jord ofte blir glemt i debatten. Den dyrkbare jorda er vår framtidige ressurs, og den må forvaltes like strengt som dagens dyrkede arealer. I Vestfold – hvor vi har noen av landets beste jordressurser, men også et stort press fra utbygging – er dette særlig viktig.

Dyrkbar mark må i likhet med dyrket mark gis et sterkt vern. Venstre har programfestet prinsippet om arealnøytralitet.

Avslutningsvis

For Venstre er dette et spørsmål om både beredskap, miljø og generasjonsansvar. Vi har bare 3 % dyrkbar jord i Norge. Den kan vi ikke bygge ned bit for bit. Vi må sikre at både dagens og framtidens generasjoner kan produsere trygg, sunn og kortreist mat her i landet – og Vestfold skal være en viktig del av det.

Rødt, Maren Kurdøl

Rødt ønsker et styrket selvforsyningsmål som er korrigert for kraftfôrimport, på 60% innen 2035. Vi mener at Norge trenger økt kornberedskap og ønsker lagre for 24 måneder, samt at norske møller stimuleres til å bruke norsk korn. Rødt vil styrke tollvernet og utnytte mulighetene til prosenttoll der det er gunstig for landbruket. For Vestfold sin del er det særlig viktig å få oppjustert tollsatsene for frosne grønnsaker, siden mange bønder her produserer til Findus. Rødt vil slutte med import av utenlandsk kjøtt og heller satse på norsk kjøttproduksjon. I tillegg vil vi sikre bøndene bedre velferdsordninger for sykdom og svangerskap, og en inntekt å leve av gjennom å fjerne normeringen og sikre en rettferdig avkastning på kapital.

Rødt er også for et sterkere jordvern og har i en rekke lokale og regionale saker stemt mot nedbygging av matjord. Når det gjelder dyrkbar mark har vi ikke like mye vedtatt politikk, men jeg tenker at et godt sted å starte er å kartlegge det dyrkbare arealet og innføre ordninger som stimulerer til å ta jorda i bruk igjen.

SV - Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold

1. Vi vil:

- Styrke jordvernet ved å si klart nei til nedbygging av matjord til næring, vei og bolig. I stedet må vi prioritere fortetting og bruk av allerede utbygde områder.
- Øke den norske selvforsyningsgraden, særlig gjennom støtte til korn- og grøntproduksjon. Vestfold har en nøkkelrolle her med sine gode jordressurser og dyktige bønder.
- Øke beredskapslagrene av mat og såkorn, og sikre at vi beredskapslagre for korn som vil holde i tilstrekkelig lang tid.
- Styrke økonomien i jordbruket, slik at bønder får bedre muligheter til å produsere mat og ta vare på jorda over tid.

- Jobbe for en rettferdig og bærekraftig landbrukspolitikk som gjør det attraktivt å være matprodusent i Norge – både i dag og i framtiden.

Vestfold har noe av den beste matjorda i landet. Det er en nasjonal ressurs vi forvalter på vegne av fellesskapet, og den blir viktigere for hvert år som går. I møte med klimaendringer, global uro og behov for økt sjølforsyning, er dyrkbar jord vår sikkerhetsmargin. Derfor er det helt ubegripelig at vi fortsatt tillater å bygge ned disse arealene, i 2025. Vernet av dyrkbar jord må bli like sterkt som vernet av dyrket mark. I dag er systemet fullt av smutthull, og resultatet er at verdifull matjord legges under asfalt og boliger, selv om den kunne vært brukt til framtidas matproduksjon.

Dette handler om politisk vilje. Vi må skjerpe plan- og bygningsloven, gi fylkeskommunene tydeligere føringer om å prioritere jordvern, og vi må støtte kommunene i å utvikle arealpolitikk der matproduksjon og naturverdier ikke bare nevnes i festtaler, men vinner fram i praksis. SV vil lovfeste varig vern av matjord, og sikre at jordvern blir et overordnet hensyn i alle samferdselsprosjekt. Alternative traseer som ikke rammer matjord må ikke bare vurderes, de må dokumenteres og prioriteres. Dette burde være et minstekrav i 2025.